

הלכות פסח תצבתצג

תמו

כמועדות^א ואף שנהגין במדינות אלו שמותר להתענות בתשרי אחר אסרו חג מכל מקום אין רוצין לקבוע בו לכתחלה תענית^ב קבוע כיון שאפשר להמתין להתענות אחר כך:

ג ונהגין לברך כל מי שיתענה בה"ב אחר קריאת התורה בשבת שלפני בה"ב^ג ומי שענה אמן על זה אין צריך לקבל עוד התענית במנחה שלפני ימי התענית^ד ומכל מקום אם אח"כ נמלך שלא להתענות אינו מחוייב להתענות מחמת עניית אמן ואף שאז היתה דעתו להתענות על ידי אמן זה אין בכך כלום אם לא קיבל עליו התענית בפירוש כפיו כמו שיתבאר בסימן תקס"ג^ה:

ד ונהגין שלא לברך בה"ב בשבת שבתוך ניסן או תשרי לפי שבאותו שבת מברכין החודש אחר קריאת התורה ואין צריך לומר שאין מברכין בה"ב בשבת שהוא ראש חודש אייר או חשוון אלא ממתנים לברך בשבת הבא^ו ואחר אותו שבת מתחילין להתענות בה"ב אבל אם יש מילה או חתונה באותו שבת שצריך לברך בו בה"ב מברכין בו בה"ב אלא שנהגין לברך במנחה^ז אחר קריאת התורה:

ה אם אירע ברית מילה או שאר סעודת מצוה כתענית בה"ב מצוה לאכול ואין צריך התרה כלל כמו שיתבאר בסי' תקס"ח^ח:

תצג דינים הנוהגים בימי העומר ובו מ' סעיפים:

א נהגין שלא לישא אשה^א ושלא להסתפר^ב בין פסח לעצרת^ג שמתאבלין על כ"ד אלפים מתלמידי רבי עקיבא שמתו בימים הללו^ד.

אבל מותר לעשות שידוכין בלא נשואין^ה שמא יקדמו אחר^ו ומותר ג"כ לעשות סעודה לאחר השידוכין^ז או לאחר הקידושין^ח אבל לא יעשו ריקודין ומחולות ואין צריך לומר שלא יעשו ריקודין ומחולות של רשות^ט אבל מותר לעשות סעודת הרשות כגון שמחת מריעות בלא ריקודין ומחולות ושמחות יתירות^י:

ב מי שקפץ ונשא בימים הללו אין קונסן אותו כלום^{יא} כיון שעשה מצוה אבל מי שהסתפר בימים הללו קונסן אותו על שעבר על המנהג^{יב}:

ג מי שלא קיים עדיין מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישמשנו^{יג} כיון שמותר לו

המלך במסיבו ח"א ע' שידח).
ג והיינו בל"ג ימים (שבתוך מ"ש ימים) שבין פסח לשבועות, וברלקמן פעי' הדין.
ד הרי"ן גיאת ח"ב (ע' קט). לבוש ס"א.
ה יבמות סב, ב. טור וש"ע ס"א.
ו טור בשם הרי"ן גיאת שם (שמותר לארם). ש"ע ס"א.
ז ח"י סק"ד (בזמניו שידוכין). ואוצ"ל: שידוכין או קדושין בלא נשואין.
ח ז מ"א ס"ק א.
ט ח"י שם.
י מ"א שם. וראה דברי נחמיה א"ח (ע, ד).
יא ח"י שם.
יב הרי"ן גיאת ח"ב (ע' קט). טור וש"ע ס"א.
יג שירי כנסת הגדולה הגב"י אות ו. אליה זמא סק"ב.
יד הרי"ם לונאונו בספר שתי ידות (נא, ב). כנסת הגדולה הגב"ש פ"ח ס"א.

יא ב"י לבוש.
יב מ"א סק"ב.
יג ש"ך י"ד סי' רכ סוף סק"א. מ"א סק"ג.
יד לבוש. מ"א שם.
טו סימן זה בשו"ע"ר לא הגיע לדינו, וראה מ"א שם סק"א.
טז מנהגים (פירנא) מנהגי אייר ומנהגי חשוון. ח"י סק"ב.
יז מ"א סוף סק"ג. ח"י שם.
יח סימן זה בשו"ע"ר לא הגיע לדינו, וראה רמ"א שם ס"ב. לעיל תע ס"ח.

סימן תצג

א מור וש"ע ס"א.
ב מור (יש מקומות שנהגו). ב"י ריש הסימן, בשם דרשות הר"י אבן שעיב (נא, ד). ש"ע ס"ב. ומנהג חב"ד שאין מברכים שהחיינו בימי ספירת העומר, מלבד שבתות ול"ג בעומר (ספר המנהגים – חב"ד ע' 43. ספר תורת מנחם התועדות תשמ"ט ח"ג ע' 134. וראה

לישא אפילו בתוך שלשים לאבילות אביו ואמו^{טו} שהיית להתאבל עליהם מגזירת חכמים^{טז} כל שכן שמותר לו לישא באבילות ימים הללו שאינן אלא מנהג בעלמא^{יז} ומכל מקום במדינות אלו נהגו להחמיר^{יח}:

ד' כשיש מילה בימים הללו מותרים בעלי הברית^{יט} והיינו המוהל והסנדק ואבי הבן^כ ביום שלפני המילה סמוך לערב קודם הלכה לבית הכנסת להסתפר^{כא}:

ה' ל"ג ימים^{כב} יש אומרים^{כג} שהם מתחילין מיום ראשון של ספירת העומר ומסיימין בל"ג בעומר שבאותו יום מתו האחרונים של הכ"ד אלף לפיכך נוהגין קצת להרבות בשמחה ביום זה^{כד} ואין אומרים בו תחנון^{כה} לפי שבו ביום פסקו למות^{כו} ואף שמתו מקצת מהם ביום זה מכל מקום הרי לענין אבילות יום האחרון^{כז} אנו אומרים מקצת היום ככולו כמ"ש ביו"ד סי' שצ"ה^{כח} לפיכך כשנוהג אבילות שעה אחת או פחות ביום ל"ג הדיינו שמונע מלהסתפר^{כט} עד לאחר שהאיר היום^ל בל"ג די בכך ומותר לו להסתפר בל"ג^{לא} לאחר שעברו משהו מהיום ולישא בו אשה^{לב} וכן מל"ג ואילך^{לג} ואם חל ל"ג באחד בשבת נוהגין להסתפר בערב שבת מפני כבוד השבת^{לד}.

ומכל מקום אפילו בל"ג עצמו יזהר שלא להסתפר קודם אור היום^{לה} לפי שאין אומרים אלא מקצת היום ככולו אבל לילה אפילו כולה אינה ככל היום^{לו} ולא פסקה אבילות עד למחר ביום ולכן אומרים תחנון בתפלת המנחה של ערב ל"ג^{לז}.

ויש מקומות נוהגין שלא לומר תחנון במנחה של ערב ל"ג^{לח} לפי שסומכין שבתחלת ליל ל"ג פסקו האבילות ולכן אין אומרים תחנון במנחה שלפניו כמו שאין אומרים במנחה שלפני שאר הימים שאין אומרים בהם תחנון^{לט} שלילם כיומם ולפי מנהגם

טו מנהגים (מירנא) סוף מנהג של פסח. מהר"ל שם (ע' קנז). מ"ז ס"ק ב.
 כז סימן זה בשוע"ר לא הגיע לדינו, וראה שר"ע שם ס"א.
 כח ראה מ"ז יו"ד סי' תב סק"ה.
 כט דרשות הר"י אבן שועיב שם (לענין ל"ד). שר"ע שם (בבוקר).
 ל מנהגים (מירנא) שם. מהר"ל שם. רמ"א ס"ב.
 לא לבוש ס"ב. וראה גם אבודרהם שם וכו' (לענין מל"ג ואילך) שאין הפרש בין תספורת לנישואין.
 לב המנהג שם (לישא). דרשות הר"י אבן שועיב שם (להסתפר). תשב"ץ שם. מור. אבודרהם שם (לישא ולהסתפר). מנהגים (מירנא) שם. כ"י ד"ה דע. שר"ע ס"ב (להסתפר). רמ"א ס"א (לישא).
 לג מהר"י ווייל דינים ומנהגים סי' נא. רמ"א ס"ב.
 לד דרכי משה ס"ק א בשם מהר"ל. רמ"א שם (ולא מבוערב). ב"ח ד"ה ומ"ש ויש מסתפרים (ביום ולא בלילה).
 לה תשב"ץ שם (לענין ל"ד) לדעת הפוסקים כן. שר"ע יו"ד סי' שצ"ה ס"א (לענין אבילות, מנחן החמות). שירי כנסת הגדולה הגב"י אות א.
 לו משמעות מהר"ל שם. מלבושי יום טוב על הלבוש ס"ב, בשם מנהג א"י. ח"י סק"ו.
 לז מנהגים (מירנא) מנהג חרש אייר. ח"י שם. וכ"ה בסידור לפני ובא לעיון.
 לח ראה שר"ע ס" קלא ס"ג. סידור שם.

טו ראה רמ"א יו"ד סי' שצ"ב ס"ב.
 טז ראה מו"ק ל' ב. רמב"ם הל' אבל פ"ג ה"א.
 יז פ"ח שם.
 יח ב"ח ריש הסי'. ח"י סק"א.
 יט הגהות מנהגים מנהגי אייר אות מה. רמ"א סוף ס"ב.
 כ ח"י סק"ח. וראה רמ"א שם. מ"א סק"ד. לעיל סי' תע ס"ח וש"נ.
 כא הגהות מנהגים שם. דרכי משה ס"ק ג בסופו. ח"י שם.
 כב ל"ג ימים שנוהגין בהם אבילות בין פסח לעצרת, שיש בזה כמה דעות, כדלקמן. וראה שלחן המלך ח"ב ע' קלה הערה 1.
 כג המנהג ין קן, בשם הר"ח, שמצא בספר ישן מספרד. הובא באבודרהם תפלות הפסח בסופו. דרשות הר"י אבן שואיב (מא, ד) בשם המדרש. רבנו ירוחם ג"ת ח"ד מר, ד. תשב"ץ ח"א סי' קעח (עד ל"ד בעומר). מור (שאו פסקו מלמות) וש"ע ס"ב.
 כד מהר"ל דיני הימים שבין פסח לשבועות (ע' קנז). רמ"א ס"ב. והמעם הפנימי, ראה פנ"ח שער ספח"ע פ"ו. משנת חסידים מס' אייר פ"ו מ"ו, שהוא יום ההילולא של רשב"י. וראה גם אנ"ק לארה"ז ע' קיז (לעשות יום משתה ושמחה בח"י אייר ... יומא דהילולא דרשב"י). לק"ש ח"ג ע' 1002 ובהערות. שלחן המלך ח"ב ע' קלהז.
 כה מנהגים (קלוינר) סי' קל. (מירנא) מנהגי אייר. מהר"ל דיני הימים שבין פסח לשבועות (ע' קנז). רמ"א שם.

הלכות פסח תצג

תמה

מותרים ג"כ להסתפר^ט ולישא בליל ל"ג (שלפי דבריהם אין נוהגין אבילות אלא ל"ב יום^ט):

ן ויש אומרים^{טא} של"ג ימים אלו מתחילין מיום ב' להודש אייר ומסיימין בערב שבועות ואע"פ שמתיר להסתפר ולישא בל"ג בעומר^{טב} מכל מקום כיון שאין היתר אלא לאחר שעבר מקצת היום שהוא ככולו לכן עולה הל"ג בעומר ג"כ לחשבון הל"ג ימים שנוהגין בהם אבילות^{טג}.

ועל פי דבריהם^{יד} יש נוהגין^{טד} להסתפר ולישא בכל שלשה ימי הגבלה^{טו} אלא שהם אין מסתפרין ונושאין בר"ח אייר אלא עד ר"ח בלבד ולא עד בכלל כדי שיהיו נוהגין אבילות ל"ג ימים שהן מתחילין בר"ח אייר ומסיימין ביום ראשון של הגבלה ומקצת אותו יום האחרון הוא ככולו^{טז} ולכן מסתפרין ונושאין משהאיר יום ראשון של הגבלה ואילך:

ז אם יש לו ספק במנהג המקום אינו יכול לתפוס קולי המנהגים^{טז} דהיינו שינהג היתר עד ר"ח אייר כסברא האחרונה וגם ינהג היתר מל"ג בעומר ואילך עד ערב עצרת כסברא הראשונה כיון שב' קולות אלו סותרות זו את זו אבל יכול לתפוס חומרי המנהגים^{טז} דהיינו שינהג איסור מפסח ועד ערב שבועות או עד יום ראשון של הגבלה חוץ מל"ג בעומר ואף שנוהג ב' חומרות שסותרות זו את זו אינו כבסיל ההולך בחושד^{טז} כיון שעשה בן מחמת הספק שנסתפק לו איזה מנהג הוא עיקר^{טז} ומכל מקום אין צורך לעשות כן^{טז} אלא יכול לתפוס איזה מנהג שירצה ואין הוששין שמא מנהג מקום הזה אינו כן כיון שאבילות אינה אלא מנהג בעלמא אין להחמיר בספיקא.

אבל אם ידוע לו מנהג המקום אין לו לשנות מן מנהג המקום להקל בימים שאנשי המקום מחמירין או להחמיר בימים שהן מקילין אם אינו עושה בן מחמת חומרא בעלמא שמחמיר על עצמו לחוש לדברי המחמירין בימים אלו^{טז} אלא הוא מתראה^{טז} שעושה כן לפי שכן ראוי לעשות לכל אדם מפני שהעיקר הוא בהמחמירין שאז נראה הדבר כשתי תורות^{טז} שהוא מחמיר ואנשי המקום מקילין או להיפך ויש בזה איסור לא לתגודדו^{טז} כלומר לא תעשו אגודות אגודות^{טז} אפילו אם הוא בענין שאין לחוש

לט מלבושי יום טוב שם. ח"י שם. אליה זוטא ס"ק ו בדעת הרמ"א והלבוש.

מ ראה מהר"ל שם. דרכי משה ס"ק ג. לבוש סוף ס"ב. אליה זוטא ס"ק ז.

מא מהר"ל שם (ע' קנו), בשם מהר"ז שטיין, כ"ו ד"ה ויש נהגים. דרכי משה ס"ק ג. רמ"א ס"ג.

מב דרכי משה, ורמ"א שם.

מג כ"ח. מ"א סק"ה. וצ"ע במהרי"ל ובב"ח ובלבוש (ראה מהר"ל ולבש שם, החשבון ל"ב יום, משא"כ בב"ח החשבון ל"ג יום, וגם ל"ג בעומר בחשבון, ומקצת היום ככולו).

מד היינו לפי מה שאומרים, שמקצת היום עולה לחשבון ל"ג ואוצ"ל: ואף על פי דבריהם (יגדיל תורה ג. ט ע' ל).

מה מ"א שם.

מו ראה ספר המנהגים – חב"ד ע' 44 שלא היתה רוח אדמירי הרש"ב נוחה מזה שהסתפרו בשלשת ימי

ההגבלה (קודם ערב חג השבועות).

מז מ"א שם.

מח דרכי משה ס"ק ג. רמ"א סוף ס"ג.

מט מ"א סוף סק"ו. ח"י סק"א.

נ ראה קהלת ב, יד. עירובין ג, ב. ח"י שם.

נא מ"א שם. ח"י שם.

נב ח"י שם.

נג כנסת הגדולה לשונות הרמב"ם הל' ע"ז פ"ב הי"ד, בשם תשובה כת"י. יד מלאכי כללי הדינים סי' שנה

(שבוה לא חיישינן ללא תתגודדו).

נד ראה לעיל סי' תסח סי' ג'ד.

נה רש"י יבמות ג, ב ד"ה לא תעשו. וראה גם לעיל סי' קסא סי' ח.

נו דברים יד, א. יבמות יד, א. דרכי משה ס"ק ג. רמ"א

ס"ג. מ"א סק"ו.

נז יבמות שם.

למחלוקת כגון שאין הוא יחידי בעיר אלא הרבה מאנשי המקום נוהגין כך והרבה מהן נוהגין כך ואין מקפידין זה על זה כלל^{נח}:

הן אף להנהגין איסור גם עד ר"ח אייר מכל מקום אם חל בשבת^{נח} כיון שיש באן תוספת שמחה שבת ור"ח^{נח} יש להתיר להסתפר בערב שבת מפני כבוד השבת וגם לישא אשה^{נח} בו כיום כיון שעיקר סעודת הנשואין יהיה בשבת וראש חודש:

מ נוהגין שלא לעשות מלאכה^{נח} אחר אנשים^{נח} ואחר נשים כל ימי הספירה משקיעת החמה^{נח} עד לאחר ספירת העומר^{נח} ורמז לזה שנאמר^{נח} שבע שבתות מלשון שבות שבזמן הספירה דהיינו משקיעת החמה ואילך יש לשבות ממלאכה עד לאחר שיספור (ואותן הנשים שאינן סופרות^{נח} אפשר שיש לשבות להן ממלאכה כל הלילה)^{נח}:

תצד סדר תפלת חג השבועות ובו כ' סעיפים:

א ביום המשים לספירת העומר הוא חג השבועות^א הנקרא עצרת^ב בלשון חכמים^ג שנאמר תספרו חמשים יום והקרכתם וגו'^ד וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש וגו'^ה ולפי חשבון קביעות החדשים המסור בדיניו שחודש ניסן הוא מלא לעולם וחודש אייר הוא חסר לעולם יהיה חג זה בששה בסיון שהרי ימי הספירה מתחילין מט"ז בניסן^ו א"כ ט"ו יום שמט"ז עד סוף החודש וכ"ט יום של אייר וששה ימים בסיון הם חמשים יום לפיכך אנו אומרים בשבועות זמן מתן תורתנו^ז שבששה בסיון נתנה התורה לישראל^ח.

אבל בזמן שהיו מקדשין החדשים על פי הראיה היה אפשר להיות גם חודש ניסן חסר והיה חג השבועות שהוא יום חמשים לעומר בשבעה בסיון ואם היה גם חודש אייר מלא היה חג השבועות שהוא יום חמשים לעומר בחמשה בסיון^י אף שאינו ביום מתן תורה אין בכך כלום שהכתוב לא תלה חג הזה ביום מתן תורה ולא בכמה ימים לחודש רק בחמשים לעומר אלא שלפי חשבון המסור בדיניו לעולם יהיה יום חמשים לעומר בששה בסיון שהוא יום מתן תורה^{יא}.

ואף שששה בסיון שלנו הוא יום נ"א מט"ו בניסן שבו יצאו ישראל ממצרים והתורה נתנה ביום נ"ב לצאתם ממצרים שהרי בחמשה בשבת יצאו ממצרים^{יב} כמו שנתבאר

נח ראה תמת ישרים, אהלי תם, סי' קע, אם לא התגודדו תלוי במביא למחלוקת.
נח הגהות מנהגים מנהגי פסח אות לו. כ"ח. מ"א סק"ב. ח"י סק"ב.
ס כ"ח.
סא הגהות מנהגים שם. כ"ח. מ"א וח"י שם.
סב רבנו ירוחם נתיב ה' ח"ד (מה, א) בשם רב האי בתשובה. מור וש"ע ס"ד.
סג כנסת הגדולה הגהות המור. ח"י סק"ב.
סד רבנו ירוחם שם. מור וש"ע שם.
סה מ"ז סק"ג.
סו ויקרא כג, טו. רבנו ירוחם שם. מור. ט"ז שם.
סז כרלעיל סי' תפ"ג ס"ב.
סח ראה משנה הלכות ח"ח סי' רמז.
סימן תצד
א רמב"ם הל' תמידין ומספין פ"ח ה"א. מור וש"ע ס"א.

ב רמב"ם שם.
ג ראה פסחים סח, א. ר"ה ג, רע"ב. ועוד. וראה ברכי יוסף סק"א.
ד ויקרא כג, טו.
ה שם כא.
ו ראה רמב"ם הל' קדוש החדש פ"ח ה"ה. מור סי' תבח.
ז כרלעיל סי' תפ"ג ס"ג.
ח שצ"ת הריב"ש סי' צו. פרי"ח ס"א. ח"י סק"א.
ט כרבנן שבת פ"ג ב.
י רב שמעיה ר"ה ג, ב.
יא ריב"ש שם. פרי"ח שם. ח"י שם. וראה אג"ק ח"ז ע' קנח, ולקו"ש ח"ג ע' 997-1000, בענין העובר את קו התאריך בימי הספירה. וראה שלחן המלך ח"ב ע' קל"ד.
יב ראה לקו"ש ח"ג ע' 997. הערה. 10. שלחן המלך ח"ב ע' קל"ט.